

Kuntien talous sote- ja maakuntaudistuksen jälkeen

HALLITUKSEN
REFORMI

Kuntamarkkinat 2017

Ville Salonen VM/KAO

Miikka Vähänen VM/KAO

Markku Nissinen VM/KAO

Kuntavaikutuslaskelmat – missä nyt mennään?

- Kuntien rahoitusjärjestelmään ei olla esittämässä muutoksia > ainoa muutos koskee voimaantulon siirtymistä vuoteen 2020
- Voimaantulon seurauksena ns. siirtolaskelmat tehdään vuoden 2019 tasossa (aiemmin 2018)
- Kuten aiemmin kustannustiedot kahden edellisen vuoden (18-19) keskiarvona (vietynä 2019 tasoon) ja tulotiedot viimeisen tilinpäätöksen (19) mukaan (lopullisessa laskelmassa)
- Vuoden 2020 rahoitus määräytyy ja laitetaan maksuun vuoden 2019 ARVIOLASKELMAN perusteella, jossa pohjana tilinpäätös 2018 ja ta-kysely 2019
- TA-kysely vuosilta 2018-2019 toteutetaan joulukuun alussa vuosina 2017 ja 2018 > vuoden 2018 joulukuun kysely siis pohjana 2020 rahoitukselle

...jatkuu

- LOPULLINEN siirtolaskelma tehdään syksyllä 2020, kun vuoden 2019 lopulliset tilinpäätöstiedot ja kustannustiedot saatavilla > laskelman pohjana siis tilinpäätökset 2018 – 2019
- Lopullisen siirtolaskelman mukaiset valtionosuudet maksetaan vuodesta 2021 lähtien ja samalla tarkistetaan/korjataan vuoden 2020 arviolaskelmaan perustunut valtionosuus. Korjaus tehdään kunnan valtionosuuksiin tasasuuruusina erinä vuosina 2021 – 2024.
- Tarkistukset toteutetaan kuntien ja valtion välisessä suhteessa kustannusneutraalisti. Kuntien valtionosuutta vähennetään tai lisätään siten, että valtionosuuden vähennys tai lisäys on kaikissa kunnissa asukasta kohti yhtä suuri (vos-%:ia muuttamalla).

Laskelmapäivitysten aikatauluista

- Laskelmat on tehty vuosien 2016, 2017 ja 2018 tasolla.
- Viimeisin laskelma (2018 taso) julkaistu kesäkuussa 2017:
 - Perustuu ta-kyselyyn vuodenvaihteessa 2016/2017 (kustannustiedot, sumupoistot ja muut rah.erät)
 - Valtionosuudet alustavat, josta puuttuu useita määräytymistekijöitä ja budjettiriihen päätökset (& OKM vos vuoden 2017 tieto)
 - Verotulot VO:n ennusteiden mukaiset MAKSUUNPANOtiedot (lopullinen tilityksen mukaisilla tiedoilla)
 - Kunnallisveron siirto-/alennusprosentti **12,30 %-yks.** (vuoden 2017 tasossa 12,47 %-yks.)
 - Tulokset saman suuntaisia kuin aiempien vuosien laskelmissa

...seuraava päivitys

- Tehdään helmi-maaliskuussa 2018 koskien vuoden **2019** tilannetta perustuen joulukuun 2017 ta-kyselyyn
- Ja sitä seuraava viimeistään helmi-maaliskuussa 2019 koskien vuoden **2019** tilannetta perustuen joulukuun 2018 ta-kyselyyn > tämän (+tp2018) perusteella määräytyy voimaantulovuoden (2020) rahoitus
- Toukokuussa 2019 tarkentava laskelma (asukaslukutietojen päivitys)
- **Talous- ja toimintatietojen (vuodelta 2018) toimittamisen aikaistus** syksyllä 2019; tiedot saatavilla jo n. syyskuussa nykyisen marraskuun sijasta > toteutuminen edellyttää, että kaikki kunnat toimittavat tiedot ajoissa > oleellista, että kuntavaikutus- ja valtionosuuslaskelmat saataisiin ajoissa kunnille tiedoksi budjetointia varten!

HUOM! TA-kyselyihin kannattaa vastata **huolellisesti**;

- Ei tyhjiä kohtia (mielummin edellisen vuoden tieto kuin tyhjä)
- Pelastustoimen kustannuksista isäntäkunnan ja jäsenkuntien OMA maksuosuus (ei nettoutusta)

Kunnan talouden kestävyydestä soten jälkeen

- Kunnan talouden kestävyys kannalta oleellista on, että kunnan talous on mahdollisimman tasa-painossa ennen soten voimaantuloa > soten myötä muutos tasapainotilaan rajataan laskennallisesti enintään +/- 100 euroon per asukas. Sote ei siis ”pelasta” tai ”heikennä” kunnan taloudellista asemaa ainakaan merkittävästi.
- VM seuraa yhtenä perustehtävistään yksittäisten kuntien talouden **toteutunutta** kehitystä sekä
- VM arvioi kuntien talouden **tulevaa** kehitystä koko siirtymäkautena mm. **projektio-laskelmien** kautta (julkistusrytmi sama kuin varsinaisissa siirto-/vaikutuslaskelmissa)

HALLITUKSEN
REFORMI

Kuntaprojektiot

Kuntaprojektiot - Johdanto

- VM on pyrkinyt ”haarukoimaan ” (huom. ei ennustamaan) kuntien käyttötalouden kehitysuraa sote- ja maakuntauudistuksen jälkeisessä maailmassa
- Nykyinen versio on tehty vuoden 2018 tasolla sillä olettamuksella, että sosiaali- ja maakuntauudistus tulee voimaan vuonna **2019**
- Vuoden 2018 tason tasapainolaskelmissa verotuloista on käytetty maksuunpanotietoja, kun lopullinen laskelma tehdään tilitettävillä verotiedoilla (vrt. edellinen esitys)
- Seuraava iso päivitys tehdään helmikuussa, jolloin laskelmat päivitetään vuoden 2019 tasolle siten, että uudistus tulee voimaan vuonna **2020**
- **Julkaistaan Alueuudistus.fi –sivuilla 15.9.2017**

Kuntaprojektiot – mitä arvioitu ja miten?

- Projektioissa on arvioitu toimintakate, suunnitelman mukaiset poistot ja arvonalentumiset, verotulot sekä valtionosuudet
- Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuksia (ennakkotieto 2018) sekä rahoitustuottoja ja -kuluja (2016) ei ole pyritty arvioimaan vaan ne on pidetty uusimman tiedon mukaisina
- Verotuloarviot perustuvat Kuntaliiton verokehikon mukaiseen malliin (**huom! kevät 2017**)
- Kustannukset on arvioitu väkiluvun muutoksen funktiona siten, miten jäljelle jäävät kustannukset (jaettu 4 kategoriaan) kohdistuvat tiettyihin ikäluokkiin > Vuoden 2018 taso on TA-kyselystä
- Valtionosuuksissa on otettu huomioon määräytymistekijöiden muutokset, indeksikorotukset, Kiky-vähennykset sekä verotulotasaus
- Tarkemmat kuvaukset löytyvät *Alueuudistus.fi* -sivuilta

Kuntaprojektiot – Alustavia havaintoja

- Kuntien talouden kehitystä tarkastellaan ns. tasapainotilan perusteella, jolla tarkoitetaan vuosikatteen riittävyttä poistoihin
- Projektio-laskelmien mukaan tasapainossa olevien kuntien lukumäärä tulee kasvamaan hieman uudistuksen jälkeisinä vuosina – erityisesti keskisuurten (10 000 – 50 000) kuntien ja kaupunkien talouden tasapainon arvioidaan paranevan uudistuksen jälkeisinä vuosina
- Alle 6 000 asukkaan kunnissa ja toisaalta suurimmissa (yli 100 000 asukkaan) kunnissa tasapainossa ja epätasapainossa olevien kuntien määrä on ennen uudistusta ja uudistuksen jälkeen jokseenkin samansuuntainen (ei suurta muutosta)
- Näyttää kuitenkin siltä, että vaikka soten kustannuspaineet poistuvat niin uudistus ei ”käännä” taloudellisissa vaikeuksissa olevien kuntien tilannetta (tulopohjan heikosta kasvusta johtuen)
- Projektio-laskelmien perusteella näyttää siis siltä, että uudistus itsessään ei **korjaa** tai **heikennä** kunnan talouden tasapainoa: kunnan talouden tasapainotila ennen uudistusta määrittää yhdessä väestö- ja elinkeinorakenteen muutoksen kanssa pitkälti myös tasapainon kehitystä sote- ja maakuntauudistuksen jälkeisinä vuosina

Lopuksi

- Laskelmien numerotarkkaa siteeraamista tulee välttää!
- Laskelmia ei pidä myöskään sekoittaa kuntatalouden kehitysarvioon (Kuntatalousohjelma)
- Laskelmat pohjautuvat pitkälti kuntakohtaiseen korjattuun väestöennusteeseen, kuntien ilmoittamiin talousarvio- ja suunnitelmalukuihin sekä koko maan kasvuennustelukuihin
- Projektit perustuvat nykyiseen lainsäädäntöön ja viimeisimpiin hallituksen esityksiin sote-uudistuksesta, ei yritä ennakoida mahdollisia tehtävänmuutoksia eikä ota huomioon kunnan omia toimenpiteitä (esim. veroprosentin nostoa tai elinkeinopoliittisia toimia)
- Projektit eivät ole ennusteita vaan ne ovat skenaarioita, joiden kautta voi pyrkiä **hahmottamaan** kunnan toimintakatteen ja verorahoituksen kehityksen suuntaa sosiaali- ja maakuntauudistuksen jälkeisessä maailmassa
- Tämän hetkisten laskelmien käyttöä kunnan taloussuunnittelussa tulee käyttää varauksellisesti > ensi kevään päivityksessä otetaan huomioon sote-uudistuksen aikataulumuutos sekä muut muutokset kuntien tuloihin ja menoihin